

РОЗУМІННЯ ЗВ'ЯЗАНОГО ТЕКСТУ ПРИ АУДІЮВАНІ

Варянюк Т.В.

Національний технічний університет України «КПІ»

Аудіювання, на мою думку, є найбільш складним аспектом мовленнєвої діяльності при вивченні іноземної мови. Питання розуміння зв'язаного тексту при аудіюванні відповідно до Навчальних програм з дисциплін «Іноземна мова» та «Іноземна мова професійного спрямування», які викладаються на всіх факультетах НТУУ «КПІ» включене до формату модульної контрольної роботи для студентів I, II курсів, до заліків на I-VI курсах та до вступного іспиту з іноземної мови до магістратури. У зв'язку з цим викладач повинен приділяти особливу увагу підготовці студентів до цього виду роботи й напрацюванню у студентів навичок розуміння іншомовного тексту, який прослуховується.

При аудіюванні текст не завжди є зрозумілим для студентів, навіть у тому випадку, коли всі слова та граматичні конструкції, які включені до нього, вже вивчені. Ми помічаємо, що якби текст був прочитаний студентами самотійно, то він би не викликав складнощів при розумінні. Але той же самий текст, взятий для аудіювання, виявляється незрозумілим. Такі випадки нерозуміння тексту інколи призводять до розчарування у роботі над аудіюванням. Деякі викладачі шукають вихід із положення у тому, що багаторазово повторюють один і той же текст, інші – уповільнюють читання тексту, таким чином порушуючи його природне звучання. Але навіть у цих випадках не завжди досягається розуміння.

У чому ж причина? Процес розуміння тексту суперечливий з об'єктивних причин: засоби побудови повідомлення мають тенденцію до однозначності, текст спрямований на інформативність, той, хто промовляє текст, прагне надійності повідомлення, тобто гарантованого розуміння та збереження всієї інформації слухачами. Додамо до цього, що у силу самої природи мови одиниці тексту по-різному однозначні або багатозначні. Вони незалежно від методики усної подачі тексту по-різному інформативні і по-різному надійні. Відомо, що інформаційне навантаження одиниці тексту буде максимальною у тому тексті, де із знайомим словом може сполучатися як очікуване, так і будь-яке інше слово. Високоінформативний текст має рівноверогідність комбінацій слів та інших одиниць мови.

Цілком зрозуміло, що наприкінці всього курсу навчання студенти повинні отримати здатність розуміння саме високоінформативного тексту. З установкою на те, щоб текст був зрозумілим, тобто, при прагненні збільшити надійність повідомлення, суттєвим є інший засіб - надлишковість тексту повідомлення. Вона необхідна для зменшення кількості помилок та непорозумінь при передачі повідомлення. З іншого боку, надлишковість є важливим параметром продукування мовлення.

Між тим, підхід до проблеми аудіювання, з точки зору теорії інформації, переконує у тому, що будь-який текст можна довести до розуміння, не

звертаючись до багаторазового повторювання та уповільнення темпу мовлення, якщо викладач буде притримуватись певних вимог при підборі текстів для аудіювання.

Методикою викладання іноземної мови були запропоновані наступні вимоги:

1. Час звучання та об'єм тексту не повинні перебільшувати норми, зазначені у програмах дисципліни того чи іншого етапу навчання іноземній мові.

2. Об'єм нової інформації повинен бути дозованим, щоб студенти могли утримувати її в пам'яті.

3. Необхідно збільшити частку високочастотних слів та граматичних структур.

4. Необхідно зменшити частку полісемантичних одиниць.

5. Кількість поширених речень має бути зменшена. Довгі речення замінюються на коротші.

6. Потрібно включати до тексту відрізки мовленнєвого ланцюга, які містять раніше отриману інформацію.

7. Необхідно збільшити контекст навколо тієї частини речення, яка передає нове.

8. Розташування старого та нового у реченнях необхідно змінити таким чином, щоб нове опинилося на більш помітному місці мовленнєвого ланцюга.

9. Студентам мають бути запропоновані завдання на перевірку розуміння ними тексту, який був прослуханий.

Для правильного розуміння тексту у сфері сприйняття мовлення студенти повинні розвинути наступні учбові вміння:

- вміння розуміти інструкцію перед прослуховуванням тексту;
- вміння орієнтуватися на заголовок теми при визначенні її елементів;
- вміння утримувати в пам'яті питання, поставлені до прослуховування тексту;
- вміння у логічній послідовності передати зміст прослуханого матеріалу.

Нажаль, нерозуміння аудіюваних текстів є дуже розповсюдженим явищем. Тим часом, спостереження, проведені протягом багаторічного практичного викладання іноземної мови, свідчать про те, що можливо досягти розуміння будь-якого зв'язаного тексту будь-яким контингентом студентів, якщо викладач буде регулярно проводити в аудиторії цей вид роботи зі студентами, використовуючи тексти, які відповідають наведеним вище вимогам.